



RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL
In memory of Sara bat Gershon a"h

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel

Shemot 5785

Shabbat Times
16:40  17:40

Issue 67



This week's parsha recounts the events of Moshe's birth and his early childhood in the palace of Paroah. The passuk states that Moshe grew up and went out among his brethren to see their suffering when suddenly he saw an Egyptian man striking a Hebrew man. Moshe looked both ways, killed the Egyptian and hid his body in the sand. The next day he went out and saw two Hebrew men fighting with each other and he rebuked the one for striking the other. One turned to Moshe retorting, "Are you going to kill me like you killed the Egyptian?!" Moshe became fearful that he would inform on him which indeed is what happened, forcing Moshe to flee from Paroah's wrath.

There is a midrash that says that Moshe was only 12 years old when these events took place. We also know that Moshe was 80 years old when he stood at the burning bush, after having married Tziporah and having two children with her. We can safely estimate that Moshe was approximately 72 years of age when he arrived in Midyan at the drinking well that led him to Yitro. This would mean that Moshe was fleeing from Paroah for 60 years, all due to the fact that he killed the Egyptian for striking the Hebrew! But had he just killed the Egyptian and not gotten involved with the two Hebrews fighting each other the next day, the wicked Hebrew would not have had any reason to inform on Moshe to Paroah and Moshe would have been able to continue living in the royal palace in peace. It turns out then, that Moshe suffered 60 years of exile because he neglected to mind his own business!

What would any normal person learn from this experience? That good

guys finish last! It doesn't pay to get involved. Keep your head down and mind your own business. Upholding justice only got Moshe 60 years of trouble!

Yet the second he arrives in Midyan at the well, he once again sees an injustice being committed. The Midyanite shepherds were harassing the daughters of Yitro over watering their sheep. One would think that Moshe learnt his lesson and would stay far away from getting involved. However, he immediately arose and saved Yitro's daughters from their hands. How could Moshe jump into someone else's business after having paid for the last episode with 60 years of exile?! The answer is that Moshe's sense of right and wrong was so strong, that he was unable to let injustice go unspoken. Even if it would mean further consequences, he needed to speak up and defend the weak.

This middah is a central one to Moshe's character and it was only through it that he merited to meet up with Hashem at the burning bush.

The midrash says that one of the sheep wandered off from the flock and Moshe went after it. This sheep led Moshe to a place in the desert where Hashem appeared in the form of a burning bush. Had Moshe not gone after the sheep, he would never have experienced that revelation and perhaps never have chosen to be the savior of the Jewish people. He could have easily rationalized that it was not his wandering off over one sheep, but his fierce sense of right and wrong did not allow him to turn a blind eye to any form of injustice, even that of an innocent sheep! It is this willingness to step up and defend right over wrong that we should all try to emulate in our lives!

The Power of a Good Word

Rabbi Guy Dvir

When it came time to redeem the Jewish people from Egypt, God chose Moses to be the savior. However, convincing Moses to accept the leadership role was hardly an easy task, for Moses was reluctant to take on the position. For seven days Moses insisted that he wasn't the right person for the job, until finally God expressed anger toward him saying, "Hashem became angry with Moses, and He said, "There is your brother Aaron the Levite, He is setting out to meet you, and will be happy to see you" (Shemot chapter 4:14).

It is apparent that Moses' refusal to take the leadership role was out of respect for his older brother Aharon. Hashem therefore assured him that Aaron will genuinely be happy for him.

The Midrash states that if Aharon knew what the Torah would write about him, not only would he have been happy in his heart for Moses, he would have gone out to greet him with drums and music. The same is said about Reuven. Had he known that the Torah would write that he saved Joseph's life, he would have carried him back to his father on his shoulders. The Midrash is teaching us a fascinating lesson about human nature. Apparently, when people know they're being watched, they do better than when they don't feel they're being watched. This is perhaps because we feel more significant when others take interest in what we do. That feeling of significance

motivates us to realize our inner potential to a higher level. This ancient Jewish wisdom is not only insightful, it's been coined by modern psychology as the 'Hawthorne' effect. It gets its name from one of the most famous industrial history experiments that took place at Western Electric's factory in the Hawthorn suburb of Chicago in the late 1920s and early 1930s. The researchers concluded that the workers' productivity was not affected by the changes in working conditions, but rather by the fact that someone was concerned enough about their working conditions to conduct an experiment on it.

Our blessed sages who lived almost two thousand years ago taught us this important insight before anyone conducted an experiment on the subject. For them it was a simple fact of human nature. We need to feel significant. We need to feel recognized. When others take interest in what we do, we flourish. When they don't, we don't do our best.

We can use this knowledge to better the lives of those around us, whether it's our children and family, friends and community, and anyone person we can touch. With one good word or recognition, we can change a person's life for the better.

We also need to feel that our own actions are significant, even though we don't receive recognition from others. Hashem is writing down each and every good deed that we do. The Midrash concludes by saying, "Now that we don't have any prophets who write down our deeds, Hashem records each and every one of our deeds."

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פרשת "שמות" התשפ"ה

זמני השבת

16:40 17:40

גליון 67



שאל את הרב ראש בית המדרש הרב שבת יגל שליט"א לשאלות 0584810910

חז"ל מלמדים אותנו כי עם ישראל נגאל ממצרים בזכות כך שלא שינו את שמם לשונם ומלבושם.

עם ישראל לא ניסה להתערות בחברה המצרית, לא ניסו להיות כמו המצרים, אלא שמרו על הזהות שלהם, לא שינו את סגנון הלבוש, לא שינו את השמות, ולא שינו את השפה.

'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה' - עם ישראל תמיד היה בגדר 'הבאים' - גם לאחר שנים רבות שהם כבר במצרים, הם בגדר 'הבאים' כאילו זה עתה הגיעו, נראים עולים חדשים שהרגע ירדו מכבש הספינה. דבר זה הם למדו מיעקב ראש המשפחה, שעליו נאמר 'ויבוא יעקב שלם', של"ם ראשי תיבות: 'שם לשון מלבוש'.

אפשר להמליץ על זה את הפסוק הראשון בהפטרה של השבת (לאשכנזים) 'הבאים ישרש יעקב', מהיכן עם ישראל קיבלו דבר זה להיות תמיד בגדר 'הבאים', מי השריש להם זאת? יעקב אבינו.

על חשיבות שמירת השמות, ניתן ללמוד מהתרגום אונקלוס, שמתרגם את כל התורה כולה לארמית, אך כאשר הוא מגיע לשמות של בני ישראל, בזה הוא לא נוגע.

ראובן נשאר ראובן, ולא מתורגם ל'חזו בר' (ראו בן - בארמית). הבעל הטורים כותב ראשי תיבות נוספים בתחילת הפרשה 'שמות בני ישראל הבאים' ראשי תיבות 'שביה' - לומר לך שגם כאשר עם ישראל היה בשבי, שמרו על השמות - שמות בני ישראל הבאים.

ומעתה ניתן לומר שזהו הקשר בין אמירת שניים מקרא ואחד תרגום לתחילת פרשת שמות, כי אם אתה רוצה לדעת ולהיווכח כמה זה חשוב לשמור על השמות שלנו, להיות בגדר 'הבאים' תקרא את הפרשות שניים מקרא ואחד תרגום, ותראה שהתרגום מתרגם כל מילה ומילה לארמית, אבל בשמות הוא לא נוגע!

'שלא שינו את שמם'. יש לנו שמות יהודים, שמות שורשים, שמות מהתנ"ך, ושמות שקנו שבתה בכרם בית ישראל, אין אנו צריכים לחפש אחר כל מיני שמות לועזיים וחדשים, אל לנו להתבייש במסורת שלנו, אלא אדרבה לשמור על הזהות שלנו, לשמור על השמות שלנו, ובזכות כך, 'כימי צאתנו מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

ולסיום, מילתא דבדיחותא באותו עניין מהרב לסרי שליט"א: זוג אחד נולדה להם בת בשעה טובה ומוצלחת והאימא רצתה לקרוא לבת בשם מודרני, שם של 2025, ולכן רצתה לקרוא לה 'קרולינה', הבעל לעומת זאת רצה שם יהודי, שם שורשי, שם תנכ"י.

בצר לו הוא פנה אל הרב בעצה מה לעשות. אמר לו הרב: תחזור הביתה ותגיד לאשתך, 'את רוצה קרולינה? בסדר גמור, נקרא לה קרולינה'.

אשתך תתפלא לשמוע מדוע התקפלת, ותשאל אותך מה גרם לך, ואז תענה לה שקודם שהכרת אותה, הכרת אישה אחרת נאה למראה בשם קרולינה, ורצית להתחתן עמה, אך היא לא רצתה, והשם קרולינה גורם לך להיזכר בה, ולכן אתה מסכים..

סיים הרב ואמר: אני מבטיח לך שאשתך תגיב ותאמר 'בבית הזה לא תדרוך שום קרולינה!!!'

שאלה: מי שמסופק אם כבר קרא 'שניים מקרא ואחד תרגום' של פרשת השבוע, האם צריך לחזור ולקרוא?

תשובה: יש מקום לחלק בין מי שמסופק באופן כללי על כל הפרשה אם כבר קרא אותה או לא, או שהוא מסופק רק על כמה פסוקים מסוימים כי אינו זוכר היכן הפסיק לקרוא בפעם הקודמת.

שבמקרה הראשון יש מקום לומר שלא ייתכן שקרא את כל הפרשה שניים מקרא ושכח זאת, ואם מסופק ככל הנראה לא קרא, אך במקרה השני הספק אכן מציאותי, ומאחר ותקנה זו היא בגדר 'דרבנן' - ספק דרבנן לקולא.

אך יש לומר שגם במקרה השני יצטרך לחזור מהמקום שבו אינו מסופק מחמת ב' סיבות:

(א) לא אומרים ספק דרבנן לקולא כאשר יש חזקת חיוב.

(ב) מאחר ומדובר בכמה פסוקים הרי שאין זו טרחה מרובה וממילא מאחר ויכול לפשוט את הספק על ידי שיקרא שוב הוי מעין 'דבר שיש לו מתירים' שלא אומרים במקרה כזה ספק דרבנן להקל.

ויש בזה צדדים לכאן ולכאן.

וכאשר שאלו את מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שאלה זו ענה ואמר: 'ספק דאורייתא לחומרא...'

שאלה: אני אברך כולל ב"ה. לומד שלושה סדרים ביום ואף יותר. האם גם אני חייב באמירת 'שניים מקרא ואחד תרגום' בכל שבוע?

תשובה: משום מה התאזרחת המחשבה בקרב חלק מציבור בני התורה, שחובת אמירת שניים מקרא הרי זה כקביעת עיתים לתורה לאנשים העמלים לפרנסתם, אבל אלו הזוכים לשקוד על התורה ועל העבודה אינם מחויבים בזה.

ולא נכון הוא הדבר, אלא חובה על כל יהודי לקרוא בכל שבוע את הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום (או פירוש רש"י) וגם מי שתורתו אומנתו חייב בכך, וברמב"ם מבואר שאמירת שניים מקרא היא חלק וסניף מתקנת קריאת התורה בכל שבוע.

ואמנם יש שיטה בראשונים שאמירת שניים מקרא ואחד תרגום היא רק עבור מי שלא שומע קריאת התורה, אבל מי ששומע קריאת התורה אינו מחויב בכך, אבל אין ההלכה נפסק כך, וברמב"ם ובשולחן ערוך מבואר להדיא שאף על פי שאדם שומע פרשת השבוע בשבת בבית הכנסת מבעל הקורא, עדיין מחויב הוא במשך השבוע להשלים פרשיותיו עם הציבור.

ואכן משום מה יש רבים המתרשלים מחובה זו, ורמז לדבר הוא מאותיות הסימן בשולחן ערוך העוסק בהלכות אלו והוא סימן 'רפ"ה' - מלשון רפה, חלש - רפיון, אך אדרבה יחזק עצמו בחובה זו, וכבר אמרו חז"ל 'כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו'.

באותו עניין בדברי אגדה

בעל הטורים בתחילת הפרשה כותב את ראשי התיבות הבאים למילים 'ואל"ה שמו"ת בני ישראל"':

'ואדם אשר לומד הסדר שנים מקרא ואחד תרגום בקול נעים ישיר יחיה שנים רבות ארוכים לעולם'.

יש להבין מדוע הלכה זו של קריאת שניים מקרא ואחד תרגום נרמזה דווקא בפסוק זה?